

Edebiyat Defteri

s.eyyubi **-Yazıları-**

Oluřturulma Tarihi:
25 Nisan 2024 Perřembe

Yayınlayan:
Edebiyatdefteri.Com
Türkiye'nin Kültür ve Sanat Platformu

Kendi İç Müziğini Dinle

"Bütün bu seslerin içinden benim de iç müziğimin sesi duyuluyor."

Biraz Daha
Sakin Sakin Sakin...

Sonbahar ah sonbahar!.. Bu aralar kendi müziğimi yapmaya, içsel yolculuğuma çıkmaya ne kadar da ihtiyacım var. Sonbaharda bitkiler, hayvanlar, insanlar ama herkes bir telaş içindedir. Kışa bir hazırlık vardır. Vücudumuz da kışa hazırlanıyor. Okulda, evde nasıl kış hazırlığı varsa vücudumuz da öyle kışa hazırlanıyor. Zaten bir bünye sonbahara uyum sağladı mı tamamdır. Ama uyum sağlayamayanın vay haline. "Efendim ben her sonbahar depresyundayım, efendim beni aramayın, efendim ne yapayım şimdi" der. Başlar sızım sızım sızlamaya. Al sana güz depresyonu... Bazı hayvanlar göç ediyor. Bazı hayvanların derileri değişiyor. Bazı türlerin tüyleri sıklıyor. Ağaçlar da sularını yere salıyor. Yaprakları susuz kalınca da dökülüyor. Bende de bir kırgınlık bir karamsarlık sürüp gidiyor. Sonbaharı bir atlatsak tamamdır. Çünkü kış başlayınca hazırlıklar bittiği için insan rahatlıyor. Yeni duruma göre şekilleniyor.

Üstad Cahit Koytak şairimizin de dediği gibi

"Kırk sefer denedim, kırk sefer,
Daha fazla müzik,
Daha fazla müzik, daha fazla,
Ama insanın kendi yaptığı,
Yarattığı müzik
Kesinlikle yavaşlatıyor zamanı,"

Kendi öz müziğimizi yaratmalıyız. İç dengemizi sağlamalıyız. Düşünsene kulağımızda bir piyano sesi ya da bir ince saz, kötü mü olur. Herkesin iç müziği vardır. Kimi burnundan soluduğu için bu sesin farkında olmaz. Kimi kalabalığa kendini kaptırdığı için böyle. Oysa her canlının bu iç müziği vardır.

Gün başlarken sokak sokak cadde cadde koşuşturan insanlarda bir ses vardır. Cıvı cıvı... Sabah okulun bahçesinde dolaşırken de bunu dinleyebiliyorum. Gerçi müzik sınıflarından nağmeler yükseliyor ama benim dediğim ayrıdır canım. Mesela ayırık otlarına konmuş çiğ tanelerinin kaymasının sesi yok mudur. Kuşları izlemek, kuşların çam ağacındaki kozalakların içinden tohumları gagalayarak alması sizce de sesi duyulamayacak bir hareketlilik mi. Bekir amcanın yaz boyunca biçtiği otlar, şimdi yağın yağmurda ıslanıp çürümeye başladı. Bazen gelip bakıyor ama nafiye. Birkaç ot bağının yerini değiştiriyor. Birkaç tanesini üst üste yığıyor. Ama öğleden sonra yine yağmur yağıyor. Otlar yine ıslanıyor. Okulun bahçesi büyük bir tarlayı andırıyor. Her tarafta ot yığınları. İlk otların renkleri sarıya çalıyordu. Fakat sonradan yağmurlarda ıslana ıslana siyahlaşmaya, ekşimeye başladı. "Olsun bu da sonbahar renklerindedir" diyorum. Bekir amca önceden taşıdığı otu kurtardı ama geride kalandan bir şey beklemesin bence. Bekir amcanın otlar ile uğraşırken çıkardığı sesleri şimdi duymayalım mı yani. Hışır hışır... Hele bazen de ihtiyar bir türkü tutturuyor. Kendini gençliğinde yaylada derin bir vadinin yamacında hissediyor galiba... Çünkü onu dinlerken ben kendim öyle hissediyorum...

İçeri kaçan sineklerin, köşe bucak, okulun her yerinde fakat elemanların her hafta temizlemesine inat, ağlarını süratle ören uzun tel bacaklı örümceklerin, damda gıklayan kargaların, yurdun çatısına dizilip güneşleyen güvercinlerin sesini duyuyorum. Bütün bu sesler duy beni duy beni diyor...

Öğleden sonra başlayıp sabaha kadar cadde sokak göle dönüştüren yağmurun sesini duyuyorum. Karıncalar yollarından çekilmişler. Yaz boyunca harıl harıl yük taşıyan bu küçük nakliyatçılar şimdi neredeler. Yollarında in cin top oynuyor. Karınca yuvalarının olduğu tümsekler aşırı yağmurdan iyice ıslanmış... Yaz boyunca taşıdıkları tohum silolarını su basmış, yeşermiş tohumlar. Bahçenin en yeşil yerleri bu karınca kolonilerinin yaşadığı tümsekler oldu şimdi. Kışın ne yiyecekler garipler...

Bütün bu seslerin içinden benim de iç müziğimin sesi duyuluyor. Hem de öğrencilerimin curcunasına, öğretmenlerin konuşmalarına rağmen. Tek yapacağım şey onu dinlemeye çalışmak. Sakin sakin sakin ama...

Mustafa Alagöz

Yavaşlamayı Denemeli

İnsan arada bir dinlenmeye çekilebilmelidir. Kendini dinlemeli ve kendisiyle hasbıhal edebilmelidir. Bir duvara gri bir leke gibi yasalanmalı, terli kasketi dizine koyup dinlenmeli, bir buluta, bir yamaca dayanmalı, bir ağaca... bir dağı dinlemeli; bir lahitte olduğunu kalın sesli bir tenorun tınısında düşlemeli, bir vadi düşünmeli; derininde bu vadinin yazları kuruyan erken sonbaharlarla yeniden çağlayan bir dere düşünmeli, o da olmadı akşamları en azından bizi bize çağıran bir iki kitap okumalı, birkaç edebiyat dergisi takip etmeli, okuma ile yavaşlamayı denemeli...

Adam, sabah namazına kalkıyor kalkmasına, ama çok yorgun, öğle namazını vaktinde kılamıyor. Farzları kılarken göçebe bir çoban gibi acele ediyor. Vakitler dar geliyor... "Saçlar ah bu saçlar neden erken ağardı" diyor, daha ona ağlayacak, ama henüz ağlamaya zaman bulamıyor. Not defterine ne zaman kendi haline ağlayacağını not alıyor. Ama nafile acelesi var. Koşar adım uzaklaşıyor evinden. Eşi telefon açıyor peşinden, "herif!" diyor "çocuk ödevlerini yapmıyor, öğretmeni toplantıda beni rencide ediyor" diyor. "Akşam eve erken gel de bu çocuklarla ilgilen" diyor. Büyük oğlunun da saçını uzatmak istediğini, okulda onun da sorunlarının olduğunu, rehber öğretmenin çocuğun aşık olabileceğinden şüphelendiğini söylüyor. Bugün çocukların okuluna uğrayıp onunla bir ilgilenmesini istiyor. Karısının deyişyle; herif tamam diyor; ama nafile, defterine not almadığı için unutuyor.

Ece Ayhan'ın da dediği gibi "bir gemici tanırım, kalbini bir limanda bırakmış, ya kaybolursa ağlıyor çocukluğundaki gibi daha kalbini almaya gidecek" Adam arabayı sert kullanıyor. Kendine bakmıyor, dişlerini fırçalamıyor, vücudunu hor kullanıyor. Doktora gitmiyor kaç gündür öksürdüğü halde. Çalıştığı devlet dairesinde göze girmeye çaballıyor. Yeni amirlere yeni numaralarını sunarak gözde olmaya çaballıyor. Amirlerinden ufak da olsa övgü ya da buna benzer jest ve mimikler algılayınca bunları kendi hesabına büyüterek evdekilere, kahvedeki arkadaşlarına sürekli ısıtıp anlatıyor. Oysa zaman geçiyor, adam yaşlanıyor. Bıyıklarını ikiye ayıran beyaz teller beliriyor, ama adam halen dişlerinin neden sızdığını düşünmeye zaman bulamıyor.

Aras Irmağı; her şeyimizi, Alagöz Rüzgârı ile anlaşmışçasına alıp nefit kokulu Hazar Gölü'ne doğru kaçırıyor. İnsan evde, işte, arabada yedek eşyalarını ya da atmaya kıyamadığı eski şeylerini saklamaya, belki de bir daha kullanmamak üzere saklamaya meyilli iken bu Aras Irmağı hiç bir şeyimizi geride saklamamıza izin vermiyor, almış götürmüş oluyor. Anneme bir kaç paket çamaşır mandalı karşılığında ansiklopedilerimizi alıp götürten eskicilere benzetiyorum bu zaman hırsızını... İğdir Ovası'nın, Ağrı Dağı'nın bütün iklimlerini her mevsim elifi elifine toparlayıp götürten Aras Irmağı'na kızıyorum bu yüzden... Ondandır yaşlanmam, ondandır gençliğime hasret çekmem, ondandır saçlarımın dökülmesi, omdandır bıyıklarım beyaz tellerin dadanması...

Bilmem kaçınıcı güzle ağlaştık, kaçınıcı kışı geride bıraktık, kaçınıcı bahar oldu, kaçınıcı yazda söğüdün gölgesine oturacağız... Dünkü çocuklar boy attı, okula kaydoldukları zaman boyları masam kadar olan öğrencilerim benim boyuma ulamış, bıyıkları terlemiş...

Biraz yavaşlamayı denemem lazım. Sabah namazından sonra bir kaç dakika sadece kendimi muhasebeye almam lazım. Vakitlerin arasında soluklanmam lazım. Okulun bahçesindeki korulukta öten, kimsenin uzun yıllardır dinlemediği, takdir etmediği o bülbülü dinlemem lazım, çam fidanlarının dibini karıştırıp açmam lazım. Yavaşlamam lazım, hızlı yürüdüğüm için kendi ayak seslerimden başka sesleri duyamıyorum galiba... Yoksa nöbetçi öğretmenler koridorları boşaltmış, dersi boş olan sınıf da yok, bahçede araba falan da çalışmıyor, ee neden sesler gelmiyor kulağıma, ezanları neden takip edemiyorum... Vakitleri neden kaçırıyorum... Bir Aborjin yaşlısı; "siz hızlı olduğunuzdan yağmurda ıslanmayı beceremiyorsunuz" diyor... Oysa ben de mağrip ezanlarına sarılmak istiyorum, vakit sağanaklarında ıslanmak...

Geceleri koyu karanlık ormandan çıkan bir ceylan gibi yüreğim kalabalıktan sıyrılmalı... Ceylan, ancak akşamları orman güvenliğinden kendini ayırabiliyor. Yakınlardaki göle iniyor, su içmeye iniyor. Ormanın güvenli karanlığından ancak gece çıkabiliyor. Su içerken bir kulağını geriye doğru iterek arkadan gelebilecek tehlikenin ayak selelerini takip etmeye bir yandan da su içmeye çalışıyor. Aras Irmağı'nın benden alıp götürdüğü, Hazar Gölü'ne taşıdığı gençliğimi geri almak istiyorum... Gür saçlarımı, sedef dişlerimi istiyorum. Bir ilmek at dileğime, ipine sarılayım, al dinlendir beni katında...

Adam nafile arzulara sahiptir. Kendisi de bilir, bunların yerine getirilemeyecek istekler olduğunu, ama eski bir dostunu buldu mu, yıllar önce kaybettiği babası için ağlar uzun uzun. Ayağı taşa gelse gene öyle, mahzun, yarasını dostuna gösterir gibi... Ben göçebe bir kültürün kalıntısı, ben ancak kabristanda dinlenecek olan... Şair; bir kurgan üzerindeki yazıtta şunları okuyor bana "göçer bir kültürün fertleri ancak bu kurgan* da dinlenebilir" ...

* Göçebe kültürlerde olan taş ya da pişmiş topraktan lahit...

Mustafa ALAGÖZ

Bana Yavaşlamayı Öğret

Okuldaki odamda oturuyorum. Öğretmen arkadaşlarım odama giriyor. Ya da velilerden, eğitim camiasından birileri... Sohbet ediyoruz. Masamda güncel edebiyat dergilerinden yığınla birikmiş. Yeni sayıları gelince önceki sayıları öğretmenler odasına bırakıyorum. Arkadaşlarım okusun diye, öyle de oluyor... Odamda misafirlerim çay kahve içerken gözleri bu dergilere takılanlar oluyor. Mesel, Mavi Yeşil, Beyaz Gemi, Adam, Kün, Mor Taka, Yolcu, Berceste, Yedi İklim, Hece, Edebiyat Ortamı Yasak Meyve, Somuncu Baba, Türk Edebiyatı...

Misafirlerimin bazıları bu dergilerden alıp okuyor. Hele bazıları sohbeti bırakıp dergiler arası kutsal mı kutsal bir yolculuğa çıkıyor. Bana göre kutsal ama... Olsun o yolda ilerleyenler yolun kutsiyetini anlamasa da varmak istediği yere varacaksa tabi ki kutsal yolculuktur bu. Okuyucu okurken kafasındaki sorunlarından bir lahza da olsa uzaklaşacaksa, sevdiği birilerini aklından, gönlünden avuç avuç indirip sayfalar arasında onunla hemhal olarak gezintiye çıkacaksa, kendini meselin kahramanı yerine koyacaksa, insancıl yanı masumlaşan yüzüne vuracaksa, empati duyguları dirilecekse, koşmaktan yorulan bir küheylan gibi kendini yolun kenarına salıverecekse, yeşillikler arasında dinginleşecekse, yavaşlamayı öğrenecekse koşan zamana karşın, bir ağaca yürüyen karıncayı fark edecekse, yolun kenarındaki, bak şu sağ taraftaki sazlıklı dereden gelen kurbağa seslerini duymaya başlayacaksa, çocuklar gibi ağlayıp gülmeyi öğrenecekse, kendisinden başkalarının da bu dünyada yaşamaya hakkı olduğunu hatırlayacaksa bu yolculuk kutsal değil de nedir? Hep karlı Himalaya Dağları'nın eteklerinde mabetlere kapanan din adamları mı kutsal yolculuğa çıkacak? Başkalarının buna hakkı ya da kabiliyeti olmayacak mı canım? Ama misafirlerimin arasından canımı sıkın birileri de çıkıyor. Not alacaksa, bir kâğıt arayışına girecekse o güzelim dergilerimin üstüne çiziklemeğe çalışanlar oluyor böyle zamanlarda. Ama ben hemen bir not kâğıdı alıp burnuna doğru yaklaşıyorum usulca. İlkın ürkecek gibi oluyor. Afalliyor göz göze geliyor. Ama sözün karmaşasında niye baktığını bile unutuveriyor garibim...

Bazısı da soruyor. Alıyor resimlerine bakıyor dergilerin. Çevirmeyi bile deniyor birkaç sayfalarını. Ancak anlayan çok az kişi ile sohbetin seyri değişiyor. Yeşil bir yağmur sonra bir ceylan dağdan iniyor. Firari güvercinleri subaşlarına iniyor Ahmet Arif'in. İnce uzun parmaklı Kürt çobanları kaval çalıyor Ağrı Dağı eteklerinde, Kıp Gölü'nde Yaşar Kemal'in. Sazlıktan kurbağa seslerini duymaya başlıyorum yavaş yavaş. Odamın köşesindeki örümcek yuvasından sarkıyor, hani adı Vigar olan. Kapı açılıyor odaya ellerinde neyleri ile öğrencilerim giriyor. Ben oradan çoktan ayrılmışım haberim yok. Kim bunun farkında, sen mi?... Malazgirt'te, yatılı okulda, lojmanda oturuyorum. Murat Nehri'nin kenarında öğrencilerim koşuyor, muhtemelen sonbahardır. Bozkırın ruhunu arıyorum ellerimle. Yaylalardayım babamla kuzu kırkıyoruz. Yayla dönüşüdür sürülerle İğdır Ovası'nın yoğun yeşiline batıdan, Sürmari Kalesi tarafından giriş yapıyoruz. Okulun açılmasını dört gözle bekliyorum. Biraz da o kutsal şehir oturuyorum yine. Üsküdar kokuyor, Çemberlitaş kokuyor, ille de Haliç kokuyor her yanı, üstüme dalgalar vurmuş gibi ekşi kokulu... İstanbul oluyor bir yanı bir yanı Diyarbakır, biraz da Mardin Kapı. Derin derin soluyorum. Sohbet kahvelerle devam ediyor.

Bizim de bir dergi çıkardığımızı söylüyorum arkadaşlarıma. Adı "Mesel Dergisi" diyorum. Ya arkadaşım bunu da sorma gitsin... "Efendim", diyor, "bir daha söyler misim hocam". "Mesel" diyorum. Hani söz, söylene, nakil, söylene gelen, misal diyorum. Haa diyor ama anlamadığını biliyorum. Bak orada... Şu kapağında sazlıklar olan, kapağında hüznünler yağdıran, şu leyleklerin göçünü anlatan, Ağrı Dağı, Aras Nehri olan, Erem Bağları olan* salkım söğüt olan, Revan Ovası olan, ılgın ağacı olan, Mayıs'ta iğde kokusu olan dergi diyorum. Alıyor, bakıyor dudakları titriyor. Sesi boğuklaşıyor. Bir şeyler okuyor fısıltı ile. Başını kaldırıp bana bakıyor. Çok güzel diyor. İşte yolculuğu orda başlıyor. Alüvyon oluyor Aras'la Hazar'a akıyor. Şilan tanesi oluyor Murat'la Hint Okyanusu'na akıyor. Ganjha ile buluşuyor. Nirvana'ya mı yürüyor oradan bilemem. Kutsal değil de nedir bu yolculuk? Ben mi? Ben Farid Farjad eşliğinde çoktan okumaya daldım bile...

*Erem Bağları: Kutsal metinlerde Adem ile Havva'nın yaşadığı İrem Bağları'nın Ağrı Dağı'nın kuzey eteklerinde, Aras Vadisi'nde olduğundan bahsedilir.

Avludaki Tavus Kuşu

İğdır Ovası'nın Ermenistan'a bakan bir köyünde doğdum. Çocukluğum bu köyde geçti. Ortaokulu şehir merkezinde okudum. Köyden şehre toprak bir yoldan giderdim. Yol sarı, tozlu ve yumuşaktı. Traktör geçti mi? fiyakamı bozacak kadar toz kalkardı. Babamın eli dardı. Çok çocuğu vardı. Ben çocuklarının ne en büyüğü ne de en küçüğüydüm, dolayısıyla şımartılacak bir yaşta değildim. Babam beni okutmakla zaten en büyük görevini yapıyordu. Bunun dışında asla başka lüksüm olamazdı. Köyden il merkezindeki okuluma ulaşmak için, minibüse binecek para bulamadığımdan, on kilometrelik yolu bisikletle giderdim.

Kış aylarında bisiklet sürerken ellerim donardı. Annem, baş ve işaret parmağı dışında gerisi bitişik yün eldivenler önerdi. Kardeşlerim bazen eldivenlerimi gizlice giyip okullarına giderdi. Böyle zamanlarda ben evde bulduğum herhangi bir kardeşime ait yün çorabı ellerime geçirir, bu halde okula giderdim. Çarşıya vardığımda ise yün çoraptan eldivenlerimi çantama saklardım. Arkadaşlarım dalga geçerler diye korkardım. Annem boş un çuvallarını keserek bana çok güzel çanta yapardı. Bunlardan her yıl bir tanesini eskitirdim. Ama bahara doğru havam değişirdi. O zaman çanta falan taşımazdım. Kitapları büküp koltuk altına koyardım. Okuldaki beyaz tenli, şehirli arkadaşlarımdan geri kalmak istemezdim. Saçlarımı köyün hemen çıkışındaki kanalın suyu ile ıslatır tarar, sonra da bisikletime atlar havalı havalı, kenarlarında bahçeler ve buğday tarlaları olan yoldan ilerleyerek çarşıya, okula giderdim.

Yolun çarşıya ulaşan ucunda Bulgar göçmenlerinin yerleştirildiği mahalle vardı. Önce bu mahalleden geçerek çarşıya varırdım. Bu mahallenin asıl adını daha sonradan öğrenecektim. Burada büyük askeri birlik olduğundan Kışla Mahallesi denilmişti. Ama halk arasında farklı isimlerle bilinirdi. Rus döneminde de buralarda askeri depolar olduğundan olacak ki "Kazırma Mahallesi" de denilirdi. Ama benim en çok sevdiğim ismi ise "Göçmen Mahallesi" idi. Bu mahalleye vardığımda havam değişirdi. Köydeki halimden eser kalmazdı. Düzgün konuşmaya, bisikleti edalı sürmeye çalışırdım. Belki de buradan ileriye kendimi şehirli kabul edip köyden gelen diğer arkadaşlarımdan kendimi ayrı ve üstün görürdüm. Sokaklarda at arabaları ve faytonlar ilerlerdi. Bunların tekerleklerinden çıkan tak tuk sesleri bana köyden uzaklaştığımı ve şehre vardığımı haber verirdi. Benim meselem buradan itibaren yani tak tuk seslerinden itibaren başlardı. Mahalle sınırlarına ulaşır ulaşmaz yolun sağında, solunda bahçeli evler belirmeye başlardı. Evlerin yola bakan tarafında yüksekçe bir duvar, duvarın üzerinden aşan, yola doğru eğilen, kokusu ile beni hayallere davet eden, beni o bahçenin içine, duvarın arkasına geçiren, ev halkından kılan, yabancılik çektirmeyen güller vardı. Ben sanki ezelden beridir bu mahalleliydim.

Diğer arkadaşlarım benden uzaklaşsın diye zaman kazanayım diye yavaşlar, bisikletimle sağlı sollu yalpalayarak ilerlerdim, yol böylece uzardı, çok mutlu olurdu. Arkadaşlarımla sesleri duyulmaz olunca, hayallerimi daha bir güzel süslerdim. Faytonların sesleri, tak tuk, tak tuk evet bu seslerdi beni benden alan, bu seslerdi beni gül kokulu bahçelerde gezdiren... Bu seslerdi beni ailemin yoksulluğundan, köylülüğün verdiği eziklikten bir nebze de olsa sıyıran. Akşam aynı fayton sesleri eşliğinde istemeye istemeye köyüme gene bu mahallenin içinden geçerek dönerdim.

Bulgar göçmenlerinin bahçelerinde yetiştirdiği güller, çiçekler ve meyveler bize pek değişik gelirdi. Bizi kendilerine hayran ederdi. O bahçe duvarlarının ardında kalan ev halkına karşı merak uyandırır. Göçmenlerin çocukları sarışıandı. Yazın yaylalarda yandığı için derimiz esmerdi. Ben sarışın olmayı ne çok isterdim.

Benim hayallerimi bu bahçeli evler süslerdi. O zaman televizyon, internet, telefon vs. gibi iletişim araçları yoktu. Ben İğdır'dan başka şehir bilmezdim. Göçmen mahallesi ise tek sevdiğim mahalle idi. Duvarlı avlusunda çeşitli güller olan, meyve ağaçları olan, tavukları olan, bu mahalledeki bahçeli evler hayalimdeki evlerdi.

Akşam köyün toprak yolunda eve dönerken aklım bu evlerin birine takılır kalırdı. Bu evde sınıftan bir kız arkadaşım yaşardı. Kendisi belki bilmezdi, ben ona fena âşıktım. Beni bu mahalleden geçirdiği için en çok bu yolu severdim, Kıyısındaki biçilmeye yüz tutmuş buğday tarlalarını severdim. Evet, altın sarısı buğday tarlalarını severdim. Traktör geçince çıkardığı tozları severdim. Büyüdüğümde bu mahallede bu evlere benzer bir evim olsun isterdim.

Resim dersinde bahçeli evler çizirdim. Bahçesinde çeşitli gülleri ve çiçekleri olan, arka fonunda Ağrı Dağı olan, yüksekçe duvarı olan, avlusunda ve sokağında oynayan neşeli çocukları olan duvarından gülleri sarkan, beni davet eden. Resim derslerini bir ayrı severdim. Bir adım ileri giderek çizdiğim bu evim bahçesine, bir de tavus kuşu çizirdim.

Bir gün matematik öğretmenim çizdiğim resimlere baktı. Kaşlarını çattı ve düşüncelere daldı. Ama ben suçumu çok iyi biliyordum. "Bu evler de neyin nesi, başka bir şey çizemiyor musun?" dedi. Kulağımı koparırcasına bükerek; "Oğlum, sen köyünde tavuktan başka bir kuş gördün mü ki tavus kuşu çiziyorsun?" diyerek bir daha tavus kuşu çizmemem konusunda beni uyardı. Zaten kendimi suçlu hissettiğim için iyice kızarıp bozardım. Kimseye de asla söylemedim. Artık matematik dersi ve matematik öğretmenimi hiç sevmiyordum. Evlerimi ondan gizli gizli çiziyordum, tavus kuşlarını da öyle...

Oysa tavus kuşu, benim İğdır dışına ait bildiğim tek şeydi. İğdır dışında bir isim, bir şehir, bir hayvan ismi sorsalar belki de hep tavus kuşu diye yanıt verirdim. Tavus kuşu, İğdır dışına açılan bir pencereydi. Askerdeki ağabeyimi bana ulaştıran bir yoldu. Ağabeyim uzak bir kentte askerdi. Bize mektup gönderirdi. Mektuplarını da kenarı desenli, renkli kâğıtlara yazardı. Annem onları bana okutur sonra öper, saklardı. Bazı akşamlar annem sakladığı yerden onları yeniden çıkarır, bana tekrar okuturdu. Ağabeyimin mektuplarının kenarına çizili çiçekleri ve tavus kuşlarını çok severdim. Bu tavus kuşunu çok merak ederdim.

Aradan yıllar geçti. Tavus kuşu, halen bana ağabeyimi, annemi, soba başında gaz lambası ışığında okuduğum

mektupları, ortaokulumu, göçmen mahallesini, faytonların tak tuk seslerini hatırlatır. Halen o tak tuk seslerini duyuyorum, bak, dinle sen de duyuyor musun? Kulaklarımda çingirak oluyor, çın çın çınlayarak uzaklara gidiyorum. Tavus kuşu bana köyün toprak yolunu, sonbaharda yolun kenarına dökülmüş buğday başaklarını, ille de ille çocukluğumu getiriyor. Küçük oluyorum, bisiklet sürüyorum. Toprak yolda traktör gelince toza boğuluyorum. Kanal suyunda ıslattığım saçımda çamur oluyorum. Tavus kuşunun bana hatırlattığı en sevimsiz şey ise matematik dersi ve matematik öğretmeni oluyor. Emekliye ayrılmış. Göçmen mahallesindeki bahçeli evini satıp çarşıya yerleşmiş. Saçı, sakalı kırışmış. Bazen sokakta bazen de öğretmenevi lokalinde görüyorum. O beni görmez, görse de tanımaz. Üniversiteden sonra yerleştiğim o mahalleyi görmez, mahallenin bitimindeki köyün arazisinin başladığı yerde yaptığım bahçeli evi görmez, sarışın çocuklarımı görmez, bahçemdeki tavus kuşunu görmez...

Annemin Üçü

Bugün annemin üçü. Bize haber verildi. İstanbul'dan apar topar çıktık. Varıncaya kadar annemi toprağa vermişler. Üzüldüm.

Taziye çadırında on onbeş kişilik bir kalabalık. Sobanın çevresine naylon sandalyeler çekilmiş. Kalabalıktan değişik tonlarda dağınık cümleler: 'Yazık, yazık olmuş, keşke bekletselerdi, bir iki gün morgta... Bu mollalar. İmamın işi... Ölüyü bir an önce toprağa vermek gerekir'. .. Daha felsefik olan cümleler de var. 'Topraktan geldik toprağa döneceğiz gençler'... Bu şekilde konuşmalar uzayıp gider. Arada fatiha nidasiyla sesislik olur, peşinden yeniden tartışmalar devam eder. Yeni gelenlere yer verilir. Fatiha okunur... Çay, limon, İran hurması, peşinden devam. Kalabalık içinde sesini yükselten biri olunca diğerleri kırp keser. Öbürü dinlendiğinden emin olunca boğazını ihı ihı ederek açar. Sesi iyice yükselir. Genellikle başka taziyelerden duyulmuş sözlerle devam eder. Bir başkası onun sözünü bir fırsatını bulup keser. Bu fırsat çoğunlukla bir fatiha aralığında yakanır. Önceki şahıs içinden 'zaten benim konuşmam bu kadardı' der. Sesini kısar. Tartışmanın odağı olmaktan ustaca çekilir. Yenisi milletin suskunluğundan faydalanarak sesini yükseltir. Bu minval üzere fatiha araları ile devam eder. Bu gibi kalabalık yerlerde sesini yükseltmeyi bilenler sözünü dinletme deneyimine sahiptirler. Sözleri daha deneyimli biri çıkınca da zaten bitmiştir. 'Önemli olan yaşarken yüzünü görmek dedi. Öteki evet. Diğerleri evet dedi. Herkes elhak' dedi. Mahzun oldum. 'Ben burda yaşamıyorum' dedim. 'Lise yıllarından sonra İstanbul'a yerleştim' dedim. Sesim kırıgın. 'Kader dediler. Fakir memleket, gurbet kader olmuş' dediler. Kalabalıktan sesler... 'Hepimiz aynı kaderi taşıyoruz'. Bu sözler ölü sahibi için değil belki en önce bizlerin herbirine' dedi biri. 'Evela bana' dedi en son konuşan yeniden.

Bu bahçeye, kendi evime gizlice babamın zamanında yaptırdığı şu gördüğünüz iki metrelik taş duvarı gece aşarak girdim. Sağ sol dönemi. Arıyorum. Polis kapıda beni sormuş. Atatürk lisesinde son sınıfta okuyorum. Evden kaçmışım. Okula gidemiyorum. Dışarıda, komşuların ahır çatılarından geceliyorum. Uzak akrabalara gidiyorum. Ertesi gün yerimi değiştiriyorum. Adım kaçağa çıkmış. Suçum neydi bilemiyorum. Gençlik çağı ne de olsa. Olaylara karışmışım. Akrabalar baban öldü dediler. Koştum geldim. Komşu bahçede, rahmetli Bağır emminin bahçesinde geceyi bekledim. İmamın sesi akşamın ayazında taş hisarları aşıyor, bahçenin en derin, karanlık yerine, tavuk kümesinin oraya kadar geliyor. Ben sadece korkuyorum. Halen tüm tembihlerine rağmen olaylara karışım diye babamın beni döveceğinden korkuyorum. Evimizi, avlumuzu dolduran kalabalık çekilip gidince duvardan atladım. İki göz evimiz vardı. İşte bu gördüğünüz ev ile bahçe olduğu gibi duruyor. Aklım eskiyi yeni ile beraber yaşıyor. Kusura bakmayın tuhaf konuşuyor olabilirim. Eve girdim, iki ablam soğuk odada yatağın başında çömelmiş bekliyor. Babam kıpırtısız sırt üstü yatıyor. İmkânı yok beni dövecek. Korkuyorum. Büyük ablam Horgov köyüne gelin gitmiş. Çocukları büyümüş. Asya, ellisine dayanmış, yaşlanmış erkenden. Annemden fark edilmiyor. Hayret verici bir şekilde anneme benziyor. Küçük ablam Sonya eli şakağında düşünüyor. Bahtsız kadın. Kocası şoför, İran'a kamyonla gidip geliyor. Mazot vs. taşıyor. Doğru dürüst eve gelmiyor. Ömrü yollarda geçiyor. Çocukları olmadı. Dergah dergah gezip muska yaptırıyor. Korkum geçti, oturdum, babamın yüzünü açıp gösterdiler. Ondan sonra öldüğünü anladım, gözleri geriye doğru bakıyor, irice açılmış, ifadesiz. Ağladım ağladım. Kimsesiz kaldım. Duvar, dam, çatı, yapraklarını dökmüş geceleri rüzgârla uğuldayan dev kavakların hepsi üstüme yıkıldı. Altında ezildim. Zannedersem o gün büyüdüm. İlk kez ağlayarak çaresizlikten kurtulamayacağımı anladım. Babamın sınırlandırması bitmişti aynı zamanda koruması da. Dışarıda dolaşarak babamın engeli olmadan nereye kadar gideceğim. Eve geç gelince, köpek, güvercin peşinde damlarda dolaşırken, okulda kavga ederken kim beni evde geç saatlere kadar bekleyecek. Dövmelerini özledim oracıkta. Annem çık git dedi. Geldiğim gibi duvardan atlayarak gittim.

Annem evin içinde bir gölge gibi belli belirsiz dolaşıyordu. Zaten onun varlığı evdeki kap kaçağın tıkırtısından, sac sobanın yanlarının kızarmasından, tandırın dumanından, yemeğin kokusundan, bahçedeki tulumbanın sesinden belli oluyordu ancak.

Ben giderken geride ablalarım seslerini almış ağlıyorlardı, dışarıdan duyuluyordu. Meğer imam ağlamayın diye tembihlemiş. Ben ağlayınca onlara da fırsat olmuş, gariplerim bir güzel ağlamışlar sabaha kadar. Kendi hallerine mi ağlıyorlardı, ölüm korkusundan mı ağlıyorlardı bilemiyorum. Acaba gittikçe baba evinden, doğdukları evden uzaklaştıklarına mı, benim gidişime mi bilmem, o gece doya doya ağlamışlar.

Çalışmayan Bilgisayarım

İlk göreve vilayet merkezinde depo tayini dedikleri bir okulda beş yüz kadar stajyer öğretmenle beraber başladık. Günde bir defa okula uğrayıp imza atardık. Bir ay boyunca Güneydoğu Toroslarının kuzey eteklerinde geniş bir ovada yer alan Muş'un İstasyon caddesini bir yukarı bir aşağı dolaştık. Öğretmenevi ve mevcut bir kaç otel yetmedi öğrenci pansiyonlarında tıks tıks bir ay geçirdik. Kura çekildi kimi ücra dağ köylerine atanıyor kimi il merkezine düşüyor. Güleni ağlayanı bir gürültüdür sürüp gidiyordu.

Ben en uzak ilçenin bir köyüne düştüm. Hınıs Malazgirt ve Patnos üçgeninde bir köy. Görev yerime gitmek üzere yola çıktığımda yolun beni nereye götüreceğini bilmediğim için ilkin köyümün iyi mi kötü mü olduğunu pek anlayamadım. Bu köy ile ilgili aklımda herhangi bir görüntü yoktu. Köye beni ilk defa götürmekte olan minibüsün camına düşünceli kafamı dayamış yüreğim ağzımda küt küt atarken gördüğüm ilk manzarası halen gözümde dipdiri duruyor. Karlı dumanlı yüksek dağlar içinde bir köy.

Erken başlayan bir akşam üzeridir. Köyün minibüsü dönüş yolunda. İlçe bizi bırakıyor geri çekilip küçülüyor. Murat'ın salına salına sıcak iklimlere doğru akan suyu, demir kanatlı köprüsü ve köprü üzerinde eve dönen nahır, ırmağın kenarında renkleri kararan yaşlanmış birer anne gibi sefkatli devasa söğüt ağaçlarında insanı imrendiren sıcak yuvalarına konmuş uğuldayan karga sürüleri hepsi geride kalıyor.

Yol virajlıdır. Hafif engebeli yer yer sürülmüş kahverengi arazi yol boyunca bizimle ilerliyor. Tellere konmuş sığırcık rafları ve elektrik direkleri hızla gelip geçiyor. Başım dönüyor. Köpek sesleri ile bize yaklaşan ufak tefek köyler hemen geride kalıyor. Koyun sürüleri yoldan karşıya hızla akıyor sonra toz bulutu içinde kayboluyor. Minibüsün içi egzoz kokulu sıcak nefesle buğulanıyor. Cızırtılı teypte dengbejler sonu gelmez ağıtları birbirlerine devrediyor. Bilmem aklım nerelerde geziniyor. Camın hemen dışı içimi buz gibi üsütüyor. Birer birer köyler geride kaldıkça her köyde ayrı ayrı aklım kalıyor, yalnızlığım giderek büyüyordu. Minibüste kadını erkeği hepsi dikkatle yola bakıyor. Konuşmalar uzayıp kulağımda uğultu oluyor. Minibüs öteberi ile tıklım tıklım, yol uzadıkça yanlarım kuruyor. Eteklerine günün son kızılığı gömülen dağların zirvesi kararıyor ağır yüklü siyah bulutlar içinde kayboluyor. Yolun telaşı yok karanlığın içine doğru köpek havlamaları gelen cılız pencere ışıklarına doğru sarsıla sarsıla ilerliyor.

İl merkezinde kura ile yerlerimiz belli oldu. O esnasında Sercan adında bir öğretmenin daha benimle aynı köye atandığını duydum, ama bir türlü görüşemedik. Okula vardığımda Kasım ayı ortalarıydı yerde bir karış kar vardı. Köyün eski öğretmeni yedek subay asker öğretmen olduğundan tezkeresi dolmuş gitmiş dediler. Anahtarı tutanakla muhtardan aldım.

Sercan öğretmen beni vilayet merkezinde arayıp soruyor bulamayınca benden önce köye gidiyor. İlçede bizim köyün minibüsünü sorup buluyor. Minibüsçü aynı zamanda köyün muhtarıdır. Sercan'ı geceye kalan uzun ve dolambaçlı bir yolculuktan sonra köye ulaştırıyor. Evinde misafir ediyor. Onu annesine teslim edip köy içine gidiyor. Muhtar dönüşte Sercan ile annesinin diddize vermiş ağladıklarını görünce annesine kızıyor, 'neden bu çocuğu ağlatıyorsun' diyor. Annesi de 'ne bileyim fakir, evin tek çocuğu imiş o ağladı, ben de ağladım' diyor. Gözleri şişmiş Sercan öğretmeni zor teselli ederler. Sabah köyün tek minibüsü olan muhtarın minibüsü ilçeye hareket edince Sercan peşinden valizi ile koşup yetişir.

Boş okul yaz boyunca beni beklemişti. İki derslik, ortada müdür odası ve küçük bir koridoru olan tek katlı bir binadan ibaret olan okulun yakınında uzun zamandan beri kullanılmamış, kapı penceresi kırık bir lojman, billur gibi berrak akan bir çeşme ötede çatısı yarı uçmuş, kapısı olmayan iki gözlü tuvalet kulübesi var.

Sınıfa girdim. Yerde bir karış toprak vardı. Çift camlı pencerelerin kırık yerlerinden giren kargalar yuva yapmış, etraf sarı buğday samanı ile doluydu. Duvarlarda sıraların kenarı koca oyuklar açmıştı. Değişik zamanlarda oyuklar acemice alçı ve çimento ile sivanmıştı, ama yine de sıra darbeleri ile oyuklar büyümeye devam etmişti.

Öğretmen sandalyesine oturdum. Öğrenciler ayağa kalktı, sonra oturup oturmalarını hatırlamıyorum. Üst sınıftan bir öğrenci elinde değnekle sıralara vura vura sınıfı susturmaya çalışıyor. Kara tahta yıllara göğüs germiş, üst üste vurulan boyaları çatlamış, üzerindeki yazılar okunmuyor. Aşağıda bir avuç tebeşir kırığı birikmiş duruyor. Bir tahta parçasına çivilenen keçeden silgi icadedilmiş. Teneke sobanın yanları delinmiş, yanmış tezek külleri ortaya dökülmüş. Okulun öğretmeni, hademesi ve aynı zamanda müdürüyüm. Birleştirilmiş sınıf yaptığım otuz kırık kadar değişik yaşlarda öğrencim vardı. İstanbul'da geçen üniversite yıllarımdan sonra vilayet merkezine iki yüz kilometre, en yakın ilçeye de kırık elli kilometre uzakta sisli dağlar arasındaki köyümde tutunmaya çalışıyordum.

Komşu köydeki yatılı bölge okulunun deposunda bulduğum eski bir bilgisayarı okuluma götürdüm, temizleyip masama koydum. Okulda elektrik bağlantısı yoktu. Zaten bilgisayar da çalışmıyordu. Masamda bir bilgisayarın olması bana iyi geliyordu. Kendimi medeniyete daha yakın hissediyordum. Uzun zaman boyunca bu çalışmayan bilgisayarla motive oldum. Arada bir tozunu sildiğim bilgisayar yaz kış ortada duran tezek sobasına ve kolçakları bit yeniği ile delik deşik tekerlekleri kırık koltuğa inat odamı süslemeye devam ediyordu.

Bahar gelince kar eridi yollar açıldı. Etraf kır çiçekleri ile donandı. Derken okula müfettiş geldi. Okulun etrafını dolaştık yıl boyunca yaptıklarımı büyük bir heyecanla anlatıyorum. Müfettiş gayet memnun ve ciddi bir eda ile teftişe devam ediyordu. İşler bittikten sonra odamda oturduk çay sohbet derken bilgisayara gözü takıldı. Çalışıp çalışmadığını sordu. Bozuk olduğunu duyduğunda beni kırmamaya dikkat ederek 'hocam çalışmıyorsa kaldır at' dedi. O ana kadar ağzımı kulaklarıma vardırıyan yüksek motivasyonum aniden yerlere düştü. Yüzümün iki yanında sanki tezek sobası yanıyordu. Okula ilk geldiğim günkü ruh halime geri döndüm müfettiş giderken okulun merdivenine

oturduğ karşı yamaçtan gözden kayboluncaya kadar siyah plakalı arabanın peşinden bakım.